บทที่ 3
การจัดพิมพ์ส่วนอ้างอิง

ส่วนอ้างอิงในปริญญานิพนธ์มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านที่สนใจในรายละเอียดเบื้องลึกของปริญญานิพนธ์ใช้ในการสืบหาที่มาของความรู้ที่ใช้ประกอบในการทำปริญญานิพนธ์ โดยให้ใช้คำว่า “บรรณานุกรม” พิมพ์กึ่งกลางหน้ากระดาษ และใช้การอ้างอิงแบบแทรกปนในเนื้อหา ด้วยระบบตัวเลข ซึ่งจะนำเอกสารต่างๆ ที่ใช้ในการอ้างอิงมาเรียงตามลำดับตัวเลขที่อ้างอิง โดยไม่ต้องแยกภาษาและประเภทของเอกสาร แต่ให้ใส่ตัวเลขกำกับไว้ด้วย รายการเอกสารเหล่านี้จะรวบรวมไว้ในบรรณานุกรมดังตัวอย่างในภาคผนวก ในบทนี้จะกล่าวถึงการใช้เครื่องหมายวรรคตอน การเรียงลำดับรายการอ้างอิง และการเขียนรายการอ้างอิง ตามลำดับ

3.1 การใช้เครื่องหมายวรรคตอน

การเขียนรายการอ้างอิงมีการใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่างๆ เพื่อช่วยแบ่งข้อความดังนี้

1) เครื่องหมายมหัพภาค (. period) ให้พิมพ์ติดกับคำหน้าแล้วเว้น 2 วรรค
2) เครื่องหมายจุลภาค (, comma) ให้พิมพ์ติดกับคำหน้าแล้วเว้น 1 วรรค
3) เครื่องหมายอัฒภาค (; semi colon) ให้พิมพ์ติดกับคำหน้าแล้วเว้น 1 วรรค
4) เครื่องหมายมหัพภาคคู่ (: colons) ให้พิมพ์เว้น 1 วรรคจากคำหน้าแล้วเว้น 1 วรรคจากคำหลัง

3.2 การอ้างอิงแบบแทรกปนในเนื้อหาด้วยระบบตัวเลข

ในปริญญานิพนธ์ใช้การอ้างอิงแบบแทรกปนในเนื้อหาด้วยระบบตัวเลข ระบุหมายเลขเอกสารที่อ้างอิง ด้วยตัวเลขอารบิค ในเครื่องหมายวงเล็บสี่เหลี่ยม เช่น [1] [2] เป็นต้น โดยใส่ไว้ท้ายชื่อหรือข้อความที่อ้างอิงถึงในเนื้อหาเสมอ การอ้างอิงแบบแทรกปนไปในเนื้อหาด้วยระบบตัวเลขนี้ เมื่อได้กำหนดหมายเลขใดให้เอกสารที่ทำการอ้างอิงถึงแล้ว ทุกครั้งที่มีการอ้างอิงถึงเอกสารเล่มเดิมซ้ำตามที่ต่างๆ ในปริญญานิพนธ์ จะต้องใช้หมายเลขเดิมที่ได้กำหนดขึ้นไว้แล้ว

3.3 การเขียนบรรณานุกรม

การเรียงลำดับการเขียน “บรรณานุกรม” ท้ายเล่ม ให้เรียงตามตัวเลขที่อ้างอิงในส่วนเนื้อความของปริญญานิพนธ์ โดยไม่ต้องเรียงตามตัวอักษร ไม่ต้องแยกภาษา ประเภทของเอกสารและแหล่งต่างๆ ที่ใช้อ้างอิง สำหรับเอกสารที่ไม่ได้อ้างอิงในส่วนเนื้อความของปริญญานิพนธ์ แต่นักศึกษาได้ใช้เอกสารนั้นประกอบการจัดทำโครงการ ให้นำรายการเอกสารนั้น ๆ มาลำดับต่อท้าย

รายการเอกสารที่มีการอ้างอิงถึง โดยไม่ต้องใส่หมายเลขลำดับต่อจากรายการเอกสารที่ได้อ้างอิงในส่วนเนื้อความ

การเขียนรายการอ้างอิงมีแบบและหลักเกณฑ์แตกต่างกันตามประเภทของเอกสาร เช่น หนังสือ บทความในหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ สารานุกรม วิทยานิพนธ์ ปริญญานิพนธ์ จุลสาร เอกสารอัดสำเนา การสัมภาษณ์ เอกสารที่สืบหาจากเวบไซท์ ฯลฯ นักศึกษาสามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม โดยดูตัวอย่างในภาคผนวก

บรรณานุกรมจำเป็นต้องมีรายละเอียดต่างๆ ได้แก่ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ ชื่อเรื่อง สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ และข้อมูลอื่นๆ ที่ระบุเพิ่มเติมเพื่อความชัดเจนของรายการอ้างอิงนั้น เช่น ครั้งที่พิมพ์ ชื่อชุดหนังสือ และลำดับที่

1) ผู้แต่งหรือบรรณาธิการ

- ผู้แต่งเป็นชาวไทยให้ลงชื่อก่อนแล้วตามด้วยนามสกุล โดยไม่ต้องใส่คำนำหน้าชื่อ ยศ ตำแหน่งทางวิชาการ วุฒิการศึกษา ยกเว้นกรณีที่มีฐานันดรศักดิ์ (เช่น ม.ร.ว.) บรรดาศักดิ์ (เช่นพระยา) ยศ (เช่น พลเอก) ให้ใส่ไว้หลังนามสกุล โดยคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) สำหรับสมณศักดิ์ ให้ใช้ตามที่ปรากฏในหนังสือ

  เกษม สุวรรณกุล.

  เทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ.

  คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว.

  อนุมานราชธน, พระยา.

  พระเทพวิสุทธิเมธี.

  สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวง.

ในกรณีที่เขียนเอกสารเป็นภาษาต่างประเทศอาจใช้แนวทางเดียวกันกับผู้แต่งชาวต่างประเทศได้

- ผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ ให้ลงชื่อสกุลไว้ข้างหน้า คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยชื่อต้นและชื่อกลาง (ถ้ามี)

  Dolan, Edwin.

  Russell, James D.

- ผู้แต่ง 2 คน หรือมากกว่า 2 คน จะต้องลงชื่อผู้แต่งทุกคน ให้ใช้คำว่า “และ” สำหรับผลงานภาษาไทย หรือ “and” สำหรับผลงานภาษาต่างประเทศ ก่อนชื่อผู้แต่งคนสุดท้าย และให้ใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) คั่นก่อนหน้า “และ” หรือ “and” ด้วย

  สุธรรม พงศ์สำราญ, และ วิรัช ณ สงขลา

Fukutake, T., and Hanson, Monica.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, ศุภชัย ศุกรวรรณ, และ สมคิด อิสระวัฒน์

Boyd, Harper W., Westfall, Ralph. and Stasch, Stanley F.

- ผู้แต่งเป็นหน่วยงาน หรือ นิติบุคคลให้ลงชื่อเต็มของหน่วยงาน โดยเรียงลำดับหน่วยงานใหญ่ก่อน หน่วยงานย่อย

  กรมวิชาการเกษตร

  กรมส่งเสริมการเกษตร

  มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

  กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน

  มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี คณะวิศวกรรมศาสตร์

- ผู้แต่งเป็นผู้รวบรวม (Compiler) หรือ บรรณาธิการ (Editor) ดังที่ระบุไว้ในหน้าปกของเอกสารที่ใช้อ้างอิง ให้เขียนชื่อบรรณาธิการ หรือ ผู้รวบรวมแทนชื่อผู้แต่ง และตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) จากนั้น เขียนคำว่า “ผู้รวบรวม” (ผลงานภาษาอังกฤษใช้ “comp.”) หรือ “บรรณาธิการ” (ผลงานภาษาอังกฤษใช้ “ed.” หรือในกรณีที่มีบรรณาธิการหลายคน ให้ใช้ “eds.”) ปิดท้าย

  ขจร สุขพานิช, ผู้รวบรวม.

  Forbes, Smith, comp.

  ดาษดา วารินทร์สกุล, บรรณาธิการ.

  Jimmy, Boss, ed.

- ถ้าไม่มีผู้แต่งให้เขียนชื่อเรื่องในตำแหน่งของผู้แต่ง

2) ปีที่พิมพ์

- ปีที่พิมพ์ของหนังสือจะปรากฏในหน้าปกใน หรือหน้าหลังของปกใน ถ้าไม่มีให้ใช้ปีที่อยู่กับชื่อของโรงพิมพ์ หรือปีที่อยู่ในหน้าคำนำ
- การลงรายการปีที่พิมพ์ ให้ระบุเฉพาะ ตัวเลขของปีที่พิมพ์ ต่อจากชื่อ–สกุล ผู้แต่ง
- กรณีไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ให้ระบุ ม.ป.ป. (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) สำหรับผลงานภาษาไทย หรือ n.d. (no date) สำหรับผลงานต่างประเทศ

3) ชื่อเรื่อง

- ชื่อเรื่อง ให้พิมพ์ด้วยตัวอักษรตรง ตัวหนา และลงรายการชื่อเรื่องตามที่ปรากฏในหน้าปกในของเอกสาร

- ชื่อเรื่องที่เป็นภาษาต่างประเทศให้ใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ ขึ้นต้นทุกคำ ยกเว้นคำบุพบท (Preposition) คำสันธาน (Conjunction) คำนำหน้านาม (Article) ซึ่งมิใช่คำแรกของชื่อเรื่อง.

4) พิมพ์ลักษณ์ ประกอบไปด้วย ครั้งที่พิมพ์ (ถ้ามี) สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์

- ครั้งที่พิมพ์ ให้ระบุครั้งที่พิมพ์เมื่อมีการพิมพ์ตั้งแต่ 2 ครั้ง ขึ้นไป โดยใส่ต่อจากชื่อเรื่อง

  พิมพ์ครั้งที่ 2 หรือ nd[2] ed.
  พิมพ์ครั้งที่ 3 หรือ rd[3] ed.
  พิมพ์ครั้งที่ 4 หรือ th[4] ed.
  พิมพ์ครั้งที่ 7 หรือ th[7] ed.

- สถานที่พิมพ์ ให้ระบุชื่อเมืองที่สำนักพิมพ์ หรือ โรงพิมพ์ ตั้งอยู่ โดยใช้ชื่อดังที่ปรากฏในห้าปกของเอกสาร ถ้าชื่อเมืองนั้นไม่รู้จักกันแพร่หลาย ให้ใส่ชื่อรัฐ หรือประเทศกำกับไว้ด้วย โดยใช้เครื่องหมาย (,) คั่นระหว่างชื่อเมืองกับชื่อรัฐ หรือประเทศ หากไม่พบชื่อเมือง ให้ใส่อักษรย่อ ม.ป.ท. (ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์) หรือ n.p. (no place) สำหรับผลงานต่างประเทศ
- สำนักพิมพ์ ระบุชื่อสำนักพิมพ์ ตามที่ปรากฏในหน้าปกในของเอกสารที่อ้างอิง ในกรณีที่มีทั้งชื่อสำนักพิมพ์และโรงพิมพ์ ให้ใส่เฉพาะสำนักพิมพ์เท่านั้น หากไม่พบชื่อสำนักพิมพ์ ให้ใช้ชื่อโรงพิมพ์แทน ในกรณีไม่ปรากฏชื่อสำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์ ให้ใส่อักษรย่อ ม.ป.ท. (ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์) หรือ n.p. (no place) สำหรับผลงานต่างประเทศ

ตัวอย่างการเขียนรายการบรรณานุกรมของเอกสารอ้างอิงประเภทหนังสือ

[a] ผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. **ชื่อเรื่อง.** ครั้งที่พิมพ์. (ถ้ามี) สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

[1] น้อม งามวิไล. 2540. **เคมีคลินิก.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

[2] Katz, William A. 1994. **Introduction to Reference Work.** Nd[2] ed. New York : Mcgraw – Hill.

[3] มานิดา เสนีเศรษฐ, และ ชอบ อินทรประเสริฐ. 2530. **มนุษยสัมพันธ์ในองค์การ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

[4] Prince, David W. , and Gage, Julia. 1998. **Your First Job : Put Your English to work**. New York : Prentice – Hall.

[5] เบญจา แสงมลิ, เรืองอุไร กุศลาสัย, และ ล้วน ควันธรรม. 2530. **เพลงเด็กและวิธีเล่นประกอบ.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : องค์การค้าคุรุสภา.

[6] Canfield, Bertrand, Frazier, H. , and Casrol, Ricard. 1997. **Public Relation.** Th[4] ed. London : Random House Press.

[7] วิวัฒน์ พูประทีปศิริ, ผู้แต่งคนที่ 2, ผู้แต่งคนรองสุดท้าย, และ ผู้แต่งคนสุดท้าย. 2533. **ประเด็น น่าสนใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกันสังคม**. กรุงเทพฯ : เดอะบอส.

[8] Cooper, James R. , author 2, author3, and author 4. 1997. **Real Estate and Urban Land Analysis**. Princeton : Princeton University Press.

[9] พเยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ, บรรณาธิการ. 2541. **น้ำสมุนไพร : การเตรียมน้ำดื่มจากสิ่งที่มีสรรพคุณทางยาและมีคุณค่าทางอาหาร.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.

[10] Baum, Robert, comp. 1992. **Reform and Reaction in Post Mao China : The Road Through Tiananmen**. Oxford : Basil Black Well.

[11] กรมการฝึกหัดครู. หน่วยศึกษานิเทศก์. 2531. **การเทียบวุฒิสำหรับการศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.

[12] American Museum of Natural History. 1995. **Annual Report 1993 – 1994.** New York : American Museum of Natural History

[13] **เก่งญี่ปุ่น : เพื่อความเข้าใจที่ง่ายกว่า**. 2534. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

[14] **Democracy : An American Novel.** 1980. Chicago : American Library Association.

[15] พันธ์ทิพย์ บริพัตร, ม.ร.ว. 2536. **พระประวัติและงานของพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าไตรทศ - ประพันธ์กรมหมื่นเทววงศ์วโรทัย**. ม.ป.ท. : ดราฟแมนเพรส.

[16] Mulgan, John, and David, D. M. 1974. **An Introduction to English Literature.** n.p. : Crafton Book Press.

[17] ปรีชา พิณทอง. 2522. **รวมวรรณคดีอีสาน.** ม.ป.ท.

[18] Padover, Saul K. 1985. **Thomas Jefferson on Democracy**. n.p.

ตัวอย่างการเขียนรายการบรรณานุกรมของเอกสารอ้างอิงประเภทหนังสือแปล

[a] ผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. **ชื่อเรื่อง.** แปลโดย ผู้แปล. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

[1] วาสคอนซีลอส, โจเซ่. 2522. **ต้นส้มแสนรัก**. แปลโดย มัทนี เกษกมล. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.

[2] Ferro, Marc. 1972. **The Russian Revolution of February 1917**. Translated by J. L. Richard. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice – Hill.

ตัวอย่างการเขียนรายการบรรณานุกรมของเอกสารอ้างอิงประเภทหนังสือวารสาร

[a] ผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. **"**ชื่อบทความ.**" ชื่อวารสาร.** ปีที่. ฉบับที่ (เดือนของวารสาร) : หน้าที่บทความปรากฏ.

[1] ขจิตรัตน์ ปูนพันธ์ฉาย. 2539. "โรคอยากสุขของคนไทย. " **หมอชาวบ้าน.** ปีที่ 17, ฉบับที่ 258 (พฤศจิกายน) : 26 – 31.

[2] ปริทรรศน์ พันธุบรรยงค์, และสมชาย จินดานนท์. 2541. "พูดจาประสาช่าง : ลิขสิทธิ์ของซอฟต์แวร์." **วิศวกรรมสาร.** ปีที่ 51, ฉบับที่ 2 (กุมภาพันธ์) : 42 - 46.

[3] Rogers, David C., and Goussard, Jean. 1998. "Canal Control Algorithm Currently in Use." **Journal of Irrigation and Drainage Engineering**. vol. 124, no. 1 (January–February) : 11–15.

ตัวอย่างการเขียนรายการบรรณานุกรมของเอกสารอ้างอิงประเภทบทความในหนังสือ

[a] ชื่อผู้เขียนบทความ. ปีที่พิมพ์. " ชื่อบทความ." ใน **ชื่อหนังสือ.** หน้า. ชื่อบรรณาธิการ. (ถ้ามี) เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์ หรือ โรงพิมพ์.

[1] Herbert, M.B. , 1998. " The HVAC design factor. " in **HVAC Maintenance and Operations Handbook**. pp. 11 – 13 . Robert C. Rosaler, ed. New York : McGraw – Hill.

ตัวอย่างการเขียนรายการบรรณานุกรมของเอกสารอ้างอิงประเภทหนังสือพิมพ์

[a] ชื่อผู้แต่ง. ปีที่. "ชื่อบทความ." **ชื่อหนังสือพิมพ์** (วันที่ เดือน) : หน้าที่บทความปรากฏ.

[1] อุทัย สิทธิบุญ. 2543. "ความอยู่รอดของเศรษฐกิจไทย." **มติชน** (13 เมษายน) : 3 - 4.

[2] Mercer, Pamela. 1995. "U.S. Venture Bets on Colombian Coal." **New York Time** (17 October) : 21 – 24.

ในกรณีที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

[4] "ครม. นัดสั่งลาอนุมัติแก่งเสือเต้น." 2539. **เดลินิวส์** (21 พฤศจิกายน) : 2.

ตัวอย่างการเขียนรายการบรรณานุกรมของเอกสารอ้างอิงประเภทบทความในสารานุกรม

[a] ชื่อผู้แต่ง. ปีที่. "ชื่อบทความ." **ชื่อสารานุกรม.** เล่มที่ : เลขหน้า.

[1] เกษมศรี บุญศรี. 2517. "ทอดผ้าป่า." **สารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** 13 : 8461 - 8463.

[2] Kaplan, L. 1986. "Library Co – operation in the United States." **Encyclopedia of Library and Information Science.** 15 : 241 - 244.

ตัวอย่างการเขียนรายการบรรณานุกรมของเอกสารอ้างอิงประเภทวิทยานิพนธ์

[a] ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์. ปีที่. "ชื่อวิทยานิพนธ์." ระดับของวิทยานิพนธ์ ชื่อภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย.

[1] เปี่ยมสุข ทุ่งกาวี. 2534. "ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการซีดี– รอม ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

[2] Mark, John Carl. 1984. "Thai Buddhists and People's Theories of Human Development : Implications for Nation Planning." Ph.D Dissertations, Faculty of political Science, University of California.

ตัวอย่างการเขียนรายการบรรณานุกรมของเอกสารอ้างอิงประเภทจุลสาร เอกสารอัดสำเนา และเอกสารอื่นๆ (ให้ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือ ยกเว้นชื่อเรื่อง ให้ใส่ไว้ในเครื่องหมายอรัญประกาศ และวงเล็บคำว่า (อัดสำเนา) หรือ (Mimeographed) คำว่า (พิมพ์ดีด) หรือ (Typewritten) ไว้ท้ายรายการ)

[1] สัจจา สายโรจน์พันธ์. 2520. "สภาวะแวดล้อมกับความปลอดภัยในการทำงาน." กรุงเทพฯ : กองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. (อัดสำเนา)

[2] Boonlert Supadhiloke. 1977. "Communicator and Civil Engineer : How Close We Are ?" Paper Presented at the AMIC Seminar on Some Aspects of the Multi – Media Approach to Mass Communication, Bangkok, 4 – 6 October. (Mimeographed)

ตัวอย่างการเขียนรายการบรรณานุกรมของเอกสารอ้างอิงประเภทสัมภาษณ์

[a] ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์. ปีที่สัมภาษณ์. ตำแหน่ง. (ถ้ามี) สัมภาษณ์, วันเดือน.

[1] เสริม วินิจฉัยกุล. 2521. นายกราชบัณฑิตยสถาน. สัมภาษณ์, 20 มกราคม.

[2] Sommai Hoontrakul. 1977. Managing Director, Siam Cement Co., Ltd. Interview, 27 March.

ตัวอย่างการเขียนรายการบรรณานุกรมของเอกสารอ้างอิงประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ CD - ROM

[a] ชื่อผู้แต่ง. ปีที่ผลิต. **ชื่อเรื่อง**. [ประเภทของสื่อ] เมืองที่ผลิต : ผู้ผลิต.

[1] ธนบรรณ จันทบูรณ์. 2542. **สยามจดหมายเหตุ**. [ซีดี - รอม] กรุงเทพฯ : โปรเกรส.

ตัวอย่างการเขียนรายการบรรณานุกรมของเอกสารอ้างอิงประเภทสื่อจากอินเตอร์เน็ต

[a] ชื่อผู้แต่ง. ปีที่ผลิต. **ชื่อเรื่อง**. [ประเภทของสื่อ] เข้าถึงได้จาก : แหล่งข้อมูล (วันเดือนปีที่เข้าถึง).

[1] จุฑา แม่นกิจ. 2541. **ไอศกรีม.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://www.car.chula.ac.th./mis/mkdata/food - 96 (12 ตุลาคม 2548).

[2] Cowhey, P.F. , and Mckeown, M.M. 1999. **The Promise of a New World Imformation Order**. [Online] Available : gopher:// 198.80.3…global/promise.txt.